

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Auctoritates utriusque Testamenti

Nicolaus <de Hanapis>

[Straßburg], um 1475-80

[De abstinencia] - [De aspectu et visu]

[urn:nbn:de:bsz:31-313490](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313490)

Recepit dominus
ade dicens ex omni
ligno paradisi com-
medes. Genesis. ij.
In quo etiā absti-
nēcia cōmendat cū

dñs noluit hominē uti omni cibo
etiā in paradiso.

Moses fuit cum dño in monte xl.
diebus et xl. noctibus q̄ neq̄ manduca-
uit neq̄ bibit. Exod. xxxij.

Ex quo patet q̄ abstinentia est bo-
na dispositio ad capiendas revela-
tiones diuinas et q̄ homo refectus
diuina reuelatione solet consolatio-
nes corporales abhorere.

Filijs israhel precepit dñs a multis
cibus abstinere. Leuitici. xi.

Vir siue mulier cū votum fecerint
dño ut sanctificent et se voluerint
dño consecrare abstineāt a vino et
ab omni eo q̄ inebriare potest. Nu. vi.

Proxi matris filium liberatore po-
puli conceptura angelus apparens
abstinentia indixit. Judicium. xij.

Philistei tpe hely debellarunt filii-
os israhel una vice et altera vice ar-
cha domini fuit capta postea tertia
vice congregati sunt philistei sub
samuele. Sed filij israhel ieiunauer-
unt die illa atq̄ dixerunt tibi pec-
cauimus dñe. et sequit̄ q̄ celi sunt
philistei a filijs israhel. Primo Regum. iij. et vij.

Filij israhel de xj. tribubus debellati
sunt a filijs beniamin. postea ieiuna-
uerunt et fleuerunt die illa coram
dño et sic in illos p̄ualuerunt. Ju. xx.

Populus israhel erat in castris esu-
riens et nullus comedit de melle nisi
Jonatas filius saul. Primo Regum. xiiij.
Tenuis cibus sufficiebat helye qui
pecijt a vidua sarepte paucillū aque
et buccellā panis. ij. Regum. xvij.

Et nota ibi pauerunt eū coram bis
in die angelus etiā dñi attulit helye
panem triticeū et vas aque. ij. Re-
gum. xix.

Achab etiā audiens cōminationem
sibi factam a dño post mortem Na-
both per helyam operuit cilicio car-
nem suam et ieiunauit et dormiuit
in sacco et ambulauit demisso capi-
te p̄pter qd̄ deus sententiā et penam
sibi cōminatā t̄pauit. ij. Regum. xxi.

Congregati sunt filij israhel et filij
amon et cum eis filij ydumei ut pu-
gnarent contra iosaphat regem iu-
deorum qd̄ ille audiens predicauit
ieiunium in vniuersa iudea. et seq̄-
tur q̄ ipse victoriam obtinuit. ij. pa-
ralip. xx.

Et deus ordinauit qui petitori erāt
a dño ut viam rectam et p̄speram
daret eis q̄ ieiunarent et orarent.

Unde sequit̄ ieiunauimus et orau-
imus deū n̄r̄m et per hoc euenit nos-
bis prospere. Esdre. vi.

Rogatur neemias archaryerse re-
gem pro ciuitate sua ut repararent
muri eius dicit de seipo ieiunabam
et orabā ante faciem dei celi. Neemie primo.

Cōuenerāt filij in ieiunijs et saccis
et cōfitebant̄ peccā sua. Neemie. ix.

Thobias cū audisset unum de filijs
israhel iugulatum reliquit prandiū
bonū et venit ad corpus sepeliendū
ieiunus. Thobie. ij.

Angelus etiā dixit thobie iuniori

Dona est oratio cū ieiunijs et ele-
mosinis. Tobie. xij.

Audientes filij israhel terribilem pō-
tenciam holofernis humiliauerunt
animas suas ieiunijs et oracionibz
Judith. iij.

Et judith que noluit vesci de cibis
holofernis ipm occidit et populum
suū liberauit. Judith. xij. et. xij.

Nester locutura regi dixit mardo-
cheo congrega omnes iudeos quos
reperis in suis et orate pro me non
comedatis neqz bibatis tribus die-
bus et tribus noctibus et ego cum
ancillis meis similiter ieiunabimus
Nester. iij.

Daniel et socij eius propofuerunt
in corde suo ne polluerentur de mē-
sa regis et sequitur qd pueris illis
deus dedit scientiam in omni verbo
Danielis. i.

Item dauid dicit de seipō posui fa-
ciem meam ad dominum deū meum
rogare et deprecare in ieiunio sacco
et cinere et tunc percepit reuelatio-
nem speciale de incarnatione et pas-
sione xpi. Danielis. ix.

Item damel iterum dicit de seipō.
Ego daniel iugebam triū ebdoma-
darū diebz panem desiderabilem nō
comedi Danielis. x.

Eleazar vir etate profectus maluit
ccidi qd carnes comedere porcinas
ij. Machabeorum. vj.

Contigit septem fratres cum matre
a rege compelli contra legem car-
nes porcinas comedere illi autē ma-
gis mortem crudelissimā elegerunt
ij. Machabeorum. vij.

De beato iohanne baptista dicitur
qd cibus eius erat mel siluestre et lo-
custa Mathei. ij.

Unde de eo dicebat xps. Venit io-
hannes non manducans neqz bi-
bens Mathei. vi.

Saluator ieiunabat. xl. diebus et. xl.
noctibz postea esuriebat Mathei. iij.

Abstinencia multum valet ad hoc
qd homo possit faciliter ieiunare et
vigilare. Nam post cenam increpa-
uit dominus discipulos suos dicens
non potuistis vna hōra vigilare me
cum Mathei. xxvi.

Mittens dñs discipulos suos ad p-
dicandum iussit vt in quacūqz do-
mum intrarent edentes et bibentes
que apud illos sunt et hoc qd cōmu-
nibz cibis contenti essent et nō que-
rerent magis delicata Luc. x.

De acceptione munerum.

Acceptio munerū est detestā-
da vnde abraham noluit ac-
cipere munera q̄ obtulit sibi
rex sodo morū licet ipse optime me-
ruisset Genesis. ix. quādo reuersus
est abraham a cede quatuor regū
O unus obtulerūt filij israhel ad op-
tabernaculi dei in tanta quantitate
qd iussit dñs moysi qd nullus vteris
us aliqd offerret Exodi. xxxv.

Mercede iniquitatis amauit balaā et
iuit cū nūcijs balach q̄ diuinaōis
p̄cū habuāt i maibz suis Num. xxi.

Noth munera obtulit regi moab e-
glon et postea secrete loquens cum
eo percussit eū et occidit Judicū. iij.

Samuel cōstituit duos filios suos
iudices israhel q̄ declinauerūt p-
auari-
tā et puertere iudiciū. ij. Regū. viij.

Samuel aut. xx. annis regnauit sup
israhel et nunq̄ legit munera acce-
pisse. ij. Regū. xij.

Rex syrie benadab sedus habebat

cū baassa rege israhel sed ppter mu-
nera que misit ei asa rex iuda rapto
federe cum bassa graūter cū impu-
gnauit. iiij. Regum. xvi.

Naaman syrus fuit ab helizeo a le-
pra gratis mūdatus et qz iesi ab eo
accepit munera ideo fuit etiam per-
cussus lepra. iiij. Regū. v.

Nisit rex babilonis litteras et mu-
nera ad ezechia et letatus est in ad-
uentu eozū ezechias Et nota ibidē
quomodo displicunt domino ppter
hoc. iiij. Regum. xx.

Damel cōtempnit munera sibi a re-
ge oblata quādo dixit Sint mune-
ra tua tibi et dona tua alteri da. Da-
melis. v.

Propter munera quedā que dedit
iason ambitiosus regi anthiocho ob-
tinuit sūmum sacerdotiū. cum autē
misisset pecuniam per menelaum re-
gi ipē eum supplantauit et princē-
patum obtinuit qz suppescuit iasom
argenti trecenta talenta. ij. Macha-
beozum. iij.

Cūpiens sūmum sacerdotiū obtē-
nere alchimius proditor et detra-
ctor obtulit demetrio regi coronam
auream et quedā alia. secūdo Ma-
chabeozum. xiiij.

Militēs custodientes sepulchrū xp̄i
accepta a iudeis pecunia dixerūt qz
discipuli ipsum surati sūt cum dor-
mirent. Mathei. xxviiij.

Judas accepta pecunia a iudeis ip-
sū xp̄m tradidit eis. Mathei. xxvi.

Cum vidisset symen qz per imposi-
tionem manuum darent spiritū san-
ctum obtulit eis pecuniā dicens da-
te michi hanc potestatem. Actū. viij.

Dñs ecqueritur per ysayam dicen-
s principes tui infideles socij surum.

omnes autē diligūt munera sequū-
tur retribūtionēs. ysay. i.

Et nota quicquid potest aptari ad
auaritiā etiā potest fieri de accepti-
onē munerū qz vnū viciū est ppter
alterum.

De auaricia.

Auariciā plus q̄ aliud vi-
tium debent odire p̄lati et
principes et iudices. ideo si-
gnāter dixit illud capitulū de iudi-
cibz qz auariciā cōmiserūt. Exo. xxiiij.
Omnia posita in p̄cedenti capitulo
possunt etiā ad istā materiā abduci.

De affectione carnali.

Affectio carnalis **M**oyse di-
stribuit duodecim oues et
sex plaustra q̄s obtulerunt
principes filiozū israhel sed nō de-
dit filijs Caath licet ei eēt magis
ppinqui. Nūi. viij.

Morturus moyses sollicitē dñm
rogauit vt populo isrl de duce ydo-
neo pvideret nullū tamen de ge-
nere suo nominauit. Nūi. xxvii.

Distribuens iosue terzam filijs isra-
hel ita paruā portione dedit illis qz
ip̄i de hoc fecerūt querelam Sed no-
ta ibidem responsū. Josue. xvij.

Audiens hely mortē duozū filiozū
suozū in p̄elio nō multū videtur
curasse sed cum audiret archam dñi
captam cecidit de sella et mortuus
est. ij. Regum. iij.

Quando dauid nimis fleuit abso-
lon occisū dixit ei ioab qz nō tantū
doluisset si totum exercitum perdi-
disset. ij. Regū. xij.

Euntibz iudeis ad p̄eliū contra ea-
norē erat eis pro vxoribz et liberis

minor sollicitudo pro sanctitate aut
templi maximus et primus timor. 1.
Machabeorum vij. et ij. Macha-
beorum vij.

Loquente ihesu turbis dixit ei qui
dam ecce mater tua etc. nota respon
sum Mathei xij. Luce. viij.

Potentia matertera cristi secundum car
nem respondit ei ita dure ac si oino
ei aliena fuisset Mathei xx.

Quamuis beatus iacobus et iohā
nes fuissent maxime sanctitatis nul
li tamen eorum commisit xpus ei
ra ecclesie generalem sed petro qui
sibi carnaliter non attinebat Johā
nis xij. Mathei xvi.

Apostolus dixit ad Gal. i. Cum
autem placuit ei qui me segregauit
etc. Et sequit q non acquieui carni
et sanguini.

De angelis bonis

Angeli boni abrahe appa
ruerunt et erga eum fami
liariter se habuerunt. Ge
nesis xvij.

Angeli apud loth hospitati quasi
pam ei violentiam facientes de gra
ui periculo extraxerunt Gen. xix.

Angelus dñi prohibuit abraham
ne filium suum immolaret et ma
gna ei propter obedientiam suam re
promisit Genes. xxij.

Angelus domini precessit castra fi
liorum israhel quando exierunt de egi
pto Exodi. xxij.

Vnde exodi. xxij. dicit. Ecce mitto
angelum meum qui pcedat te et cu
stodiat in via et introducat in locū
quem parauit tibi.

Angelus apparens gedeoni confor
tauit ac animauit eū ad liberacōem

populi Judicum. vij.

Melpam fugientem reginā iesabel
angelus dñi confortauit et nobili
cibo eū refecit. ij. Regū. xij.

Judas machabeus et qui cum eo
erant rogabant dominum ut bonū
angelū ad salutem mitteret et sequi
tur. Et precedens eos apparuit e
ques in veste candida. Macha
beorum. xj.

Ad annunciandum cristi et johan
nis baptiste conceptionem missus ē
angelus gabriel Luce. i.

Et nato domino ibide. Angelus do
mini pastoribz annunciauit.

Angelus domini legitur tribz vicibz
iuseph apparuisse scilicet ante
natiuitatem domini Ma. i. di. noli ti
mere accipe mariam coniugem tuā.

Et post adoracionē magorū Ma
thei. ij. Surge et accipe puerum.

Tercio post mortem herodis. Ibi
dem dicitur Accipe puerum et ma
trem eius et reuertere.

Post temptationem cristi angeli ac
cesserunt ad xpm et ministrabant ei
Mathei. iij.

Angeli apparuerunt in resurrectio
ne dñi. Item in ei ascensione sicut
patet ex euangelio. Principes sacer
dotum et omnes qui cum eis erant
miecuerunt manus in apostolos et po
suerunt eos in custodia Angelū aut
dñi denocte apparen s eis eduxit eos
custodia publica Actuum. v.

Angelus dñi eduxit petrum de car
cere herodis. Actuum. v.

Herodes rex sedebat pro tribunali
populus autē acclamabat voces dei
et non hominis. censellim percussit
cum angelus domini et expirauit.

Actuum. xij.

De angelis malis:

Angeli mali sunt in potestate dñi et ipso permittente operantur quicquid operantur. Unde dictum est saul Spūs malus exagitabat te. 1. Regum. xvij.

Demon occidit septem viros saxe filie ipsius raguel Sed per angelū raphahelē fuit eiecit. Tho. vij. et. viij.
Super animalia et filios et proprium corpus Job potuit in eū demonium quantum permisit dñs. Job. i.

Spiritus malus facit homines immundum ut patet in illis duobus demonibus in sepulchris habitantibus et demones ab eis expulsi petebant ut possent porcos subintrare. Mathei viij. et Luce. viij.

Item demoniū fecit hominem cecum et mutum. Mathei. xij. et Luce. ij.

Item filium viri de turba apprehendit et fecit eum stridere dentibus et spu mare et frequenter eum in ignem et aquam misit ut perderet eum. Luce. ix. Mathei. ix.

Potestatem autē eorū parvam esse probat illud exemplū quod nec in porcos nisi de licentia dei poterat intrare. Mathei. viij. et Luce. viij.

Dñs prohibuit discipulis ne de hoc gauderent quod spūs maligni subiacebant eis nec magnum deberent reputare. Luce. x.

Volentes iudeorū exarciste demoniū nomine ihesu quē paulus predicabat adiurare respondit eis demon et dixit ihesum noni et paulum Sed vos quod estis et michi similes vuln eravit eos egregie ita ut ipsi fugerent ut patet Actuum. xij.

De audientia alias de obedientia

Locutus ē aaron omnia verba dei quod dixerat dominus ad moysen ac credidit populus israhel et prom adorauerunt Exodi. iij.

Dixit moyses corā dño filij israhel non me audiunt et quomodo audiet et pharao. Exodi. ij.

Cunctus populus dixit moyfi una vice omnia que locutus est dñs faciemus. Ibidem. xxij.

Eglon rex moab sedebat in estivo cenaculo dixitque ad eum aoth. Verbum dei habeo ad te qui statim surrexit de throno. prius enim dixerat verbum secretum habeo ad te. rex autē ille non movit se sed cum dixit verbum dei de throno surrexit quasi reverentiam exhibens verbo dei. Judicium. ij.

Achab rex israhel noluit audire michiam prophetam dñi quia non approbavit ei nisi malum. et nota que sunt eundem. ibidem. iij. Regū. xxij.

Esdra legi in libro legis de mane usque ad medium diem et aures omnis populi erant erecti ad librum. et sequitur post Et fleuit omnis populus cum audirent verba legis. ij. Esdre. ix.

Respondens job domino dixit auribus audiui te nunc oculus meus videt te idcirco ago penitentiam. Job quadagesimo secundo.

Factum est verbum dñi ad ieremiā dicens noli subtrahere verbū si forte audiant et revertatur unusquisque a via sua mala etc. Jeremie. xxvj.

Dixit dñs ad ezechiā vade ad dñm israhel et loquere verba mea ad eos et

sequit dominus israhel noluit audi
re Ezechielis. iij.

Maria magdalena audiuit verba
xpi et ideo xpus ad eam dixit Ma :
ria optimam partem elegit que non
auferetur ab ea Luce. x.

Dominus in fine sermonis in mon
te dixit omnis qui audit verba mea
et facit ea assimilatur viro sapienti
Mathei. vij. Luce. vi.

In alio sermone quando extollens
vocē quedā mulier dixit beatus ven
ter qui x. Respōdit xps quimpmo

Beati qui audiunt verbum dei et
custodiunt illud. Luce. xi.

Audito simone petri in die penthe
costes post aduentū sancti spiritus
compuncti sūt corde et baptizati sūt
circiter tria milia hoim Actū. ij.

Apostoli cōuocatis discipulis dixe
rūt nō est equū nos relinqre verbū
dei et ministrare mensē. Actū. vi.

Dñs p ysaiā dicit p̄dicatoribz cla
ma ne cesses q̄i tuba exalta vocē tuā

Item jone dicit surge et vade in mi
nien et p̄dica in ea p̄dicationem
quam loquar ad te Jone. i.

Itē marci. xvj. Eūtes in mundū vni
uersū p̄dicate euangeliū oī creature

Paulus excitans thimotheum di
cit p̄dica verba iuste oportune. i.
ad Thimotheum. iij.

Sed sunt multi sicut cayn qui au
diens deū se increpantē quasi concī
dit vultus eius a concepta iniquita
te minime cessauit nec post mortem
fratris dño eū interrogāte penituit
sed desperauit. Gen. iij.

Item sodomite quos dñs pie mō
nabat dicens queso fratres mei no
lite hoc malū facere et illi cōtumaci
ter sibi responderūt vtz Gen. xix.

Item rex iheroboam noluit cōsilio
senum acquiescere sed consilio iuue
num qd accidit sibi in malum vt pa
tet. ij. Regum. xj.

Perrexerūt cursores id est p̄dicato
res cū epistolā ex regis assucri impe
rio ad vniuersū isrl et iudeā dicen
tes reuertimini ad dñm deū abrahā
ysaac. Parali. xxvij.

Nonū consiliū dedit daniel nabu
chodonosor regi dicens consilium
meū tibi placeat et peccata tua ele
mosinis redime. Danielis. iij.

Mathatias moriturus filios suos
exhortatus est ad agendum virili
ter pro lege. Machabeorum. ij.

Item iudas machabeus exhortabat
populum suū contra hostes pugna
turus sermonibz bonis et singulos
armauit nō clipeo et hasta muncōz
sed sermonibz optimis et exhorta
cionibus. Macha. xv.

Dñs p visionē dixit paulo noli ti
mere h̄ loqre et ne taceas Act. xvij.

Itē paulus de asia recessurus dixit
maioribz natu per triennū nō cessa
ui die ac nocte cū lacrimis monens
vnūquemqz vestrū. Actū. xx.

¶ De adoratione.

Qum elatasset oculus abra
ham tres angelos id est per
sonas in diuinis adorauit vt
patet Genes. xvij.

Ifornicatus est populus filiorū isra
hel cum filiabus moab que eos ad
adorandū deos suos perduxerunt
Numeri. xxv.

Non suffecit regi achab vt ambu
laret in peccatis iheroboam sed insu
per seruauit baal et adorauit cum
ij. Regum. x.

Sennacherib rex assiorum adora-
uit in templo nersach deum suum et
duo filij eius percusserunt eum gla-
dio et occiderunt eum. Regū. xix.

Manasses rex iuda crexit baal aras
et adoravit omnem miliciā celi. Regum. xx.

Nabuchodonosor fecit statuam au-
ream et precepit ut omnes eam ado-
rarent. Danielis. ii.

Babilonij draconem adorauerunt
Danielis. xiiij.

Audientes filij israhel quod dominus
eos visitaret et respexisset afflictio-
nem eorum adorauerunt prom in ter-
ram. Exodi. xxxij.

Moyse dixit dñs ascende in mon-
tem tu et aaron et nadab et abyn se-
ptem senes ex israhel et adorabitis.
Exodi. xxxij.

Post preceptum decalogi non habe-
bis deos alienos non adorabis neque
coles ea. Exodi. xx.

Melchana ascendebat statutis die-
bus ut adoraret dñm deum exercitus
um in sylo. Regū. i.

Filij israhel reuerfi de captiuitate
babilonis quater in die et quater in
nocte confitebant et adorabāt dñm
deum suum. Neemie. xix.

Cum irent omnes filij israhel ad vi-
tulos aureos thobias fugiebat in
iherusalem ad templū dñi et ibi ado-
rabat dñm deū suū. Thobic. i.

Cum audisset job nunciorum ver-
ba dicentium sibi perditionem rerum
et filiorum surrexit corruens in ter-
ram adoravit. Job. i.

Quāuis phibitum esset ne aliquid
peteretur a deo vel ab homine nisi a
solo rege dario triginta diebus. **Da-**
niel tamen tribus temporibus in die

flectebat genua sua et adorabat do-
minum deū suū. Danielis. vi.

Magi intrantes domū inuenerunt
puerū cū maria matre eius et pcedē-
tes adorauerunt eū. Mathei. ij.

Cum descendisset **Ihesus** de monte
ecce leprosus veniens adorabat eum
dicens domine si vis potes me muni-
dare. Mathei. viij.

Cecus natus a deo illuminatus ado-
rauit eum. Johannis. ix.

Videntes discipuli dominum post
resurrectionem adorauerunt eum.
Mathei. xxv.

Dñs quoque dyabolo dixit dñm deū
tuum adorabis. Mathei. xiiij.

Postquod vidisset et audisset **johan-**
nes dei reuelationes cecidit ante pe-
des angeli ut adoraret qui hoc ostē-
debat et dixit ei vide ne feceris etc. et
post hoc sequit. Apocalipsis. xxij.

De adulatione.

Quoz et complices eius cum
restitissent aduersus moy-
sen et aaron dixerunt sufficere
at nobis ut omnis ista multitudo ē
filiorum sanctorū et in ipis est dñs
in quo apparet quod tenuolentia po-
puli captabant. Num. xvi.

Adolescens nazans dauid mortem
saul et jonathe occisus est de manda-
to dauid. Regū. i.

Mali prophete dicebant achab regi
israhel prospera de bello futuro sicut
eum velle sciebant et sequit quod ipse
est ibi occisus. Regum. xxij.

Uxor amon et amici eius aduertens
tes pessimū animū eius contra mar-
docheum sed adulantes dixerunt sibi
iube parari sibi excelsam trabem in
quā ipse pester est suspensus. Hester. v.

Cristus iohannem baptistam lau-
dauit non presentem. Mathei. xj.

Dans in hoc exemplum qd nullus
in presencia sua debet laudari.

Pharisei volentes ihesum capere in
sermone ceperunt eum laudare et
dicere magister scimus quia verax
es. Mathei. xxij.

Orato ille terribilis contra paulum
a principe sacerdotum in principio
quiescens adulatus est dicens felici
psuli. Actuum. xxiiij.

De ambitione.

Locutus est aaron et maria
contra moysen dicentes. Non
ne similiter locutus est no-
bis dominus et per hec verba viden-
tur principatu populi ambire. Nu-
meri. xij.

Chore et coplices eius ambientes
ad regnu populi ceperunt populū cō-
mendare. moysen vero et aaron ac-
cusare dicentes sufficiat vobis qd om-
nis multitudo sanctorū est cur eleua-
mini super populū dñi. Nūi. xvj.

Amalech filius fratris gedoms cal-
lidos perauit se elegi per amicos
ex parte matris sue sed postea per
fidei successit utriqz utz. Judicū. ix.

Oliua et ficus voluerunt supra li-
gna regnare sed ramphus regnum
psumpsit assumere. Similiter con-
tingit in psumptuosis ibidem. Su-
perbus aman sedus a rege habens
diuicias multas et honores nichil
se habere putabat qd iu mardoche-
um ante fores regis videbat cuius
mortem ambiciose cupiebat sicut
pater. Hester. v.

Audians seron qd iudas congrega-
uit ecclesiam fidelū ait faciā mibi

nomē et gloriabor in regno et de-
bellabo iudam sed cū ipse cito fugit
a iuda debellatus. 1. Macha. iij.

Cum vidisset symon magus qd per
imposicionem manuum apostolorū
daretur spiritus sanctus obtulit eis
pecuniam dicens date michi hanc
potestatem ut cuiuscumqz imposuero
manum accipiat spiritum sanctum.

Actuum. viij.

Ambiebat iasor sumum sacerdotū
et ppter hoc qd mittebat regi. ccc. lx.
talenta argenti et alia multa et ta-
men modico tpe honore sacerdotis
functus est. 1. Macha. iij.

De amicitia.

Loquebat dñs moysi facie
ad facie sicut solet homo lo-
qui amico suo. Exodi. xxxij.

Anima jonathe anime dauid fuit
cogitativa et dilexit eam sicut ani-
mam suam. 1. Regū. xvij.

Nam expoliavit jonathas se tum-
ca sua qua erat indutus et dedit eā
dauid. ibidem fuit signū fidelis ami-
cicie et dilectionis licet tamen indi-
crete fecerit scilicet videns dominū
suum mortuum irruit super gladiū
suum et mortuus est cum eo ut pa-
tet. 1. Regū. xij.

Misit abner nuncios ad dauid di-
cens fac mecum amicitias et erit ma-
nus mea tecū et reducam ad te vi-
uersum israhel. 1. Regū. iij.

Cusi amicus dei venit ad absolon
et dissipauit consilium athitofel. 1. Regū. xvij.

Propheta iseu dixit ad iocaphat qd
ierat ad plium cum impio achab re-
gi israhel pcedens ei auxilium impio
pcedes auxilium et hijs qui oderūt

deum amicitia iungeris Et idcirco
iram dei mereris. 1. Paral. xix.

Audientes omnes tres amici job ma-
lum quod accidisset ei venerunt singu-
li de loco suo ut visiterent eum et
consolarentur quibus ipse job dixit sub-
uertimini amici vestri. Job. ij. ca.

Rex alexander misit jonathae episto-
lam dicens audiui de te quod sis vir
potens viribus et aptus es ut sis ami-
cus noster. 1. Machabeorum. r.

Accepit jonathas aurum et argentum
et alia eximia multa et dedit deme-
trio et inuenit gratiam in oculis eius
et fecit eum principem amicorum
1. Machabeorum. rj.

Vidit jonathas quod tempus iam in-
gruat et misit romae viros statuere
et renouare eum romanis amicitiam
ij. Machabeorum. xij.

Postquam alexander percussit demetrium
misit ad tholomeum regem egypti
legatos ut statuerent ad inuicem a-
micitiam et daret filiam suam in vxo-
rem. Machabeorum. r.

Propter veterem amicitiam quidam
astantes cleazaro psuadebant ut car-
nes quas attulerat quibus etiam vesce-
liceret manducare et simularet se car-
nes porcinas comedere ut sic posset
mortem euadere. ij. Machabeorum. vj.

Laudauit dominus villicum iniquita-
tis quod prudenter fecisset amicos sibi
acquirendo de bonis domini sui conclu-
dendo per hoc quod per temporalia de-
bemus nobis amicos acquirere qui
nos possint in eterna tabernacula re-
cipere et introducere. Luce. xvj.

Posuit etiam dominus exemplum de illis
qui media nocte vadunt ad amicos
ut petant aliquid ab eis. Luce. xj.

In passione domini facti sunt amici

pylatus et herodes. Luce. xxij.

Comota ciuitate phariseorum et confusa
quidam de asia qui erant amici pauli
miserunt ad eum ne daret se in car-
cerem. Actuum. xix.

De aspectu et visu.

Prima mulier viso ligni ve-
titi fructu pulchro tulit de
illo et comedit. Genesis. iij.

Pulchritudo etiam mulierum visa
multorum fuit occasio malorum nam
videntes filii dei filias hominum quod essent
pulchre. Genesis. vj.

Abraham dixit saray uxori sue neui
quod pulchra sis mulier et cum viderint
egyptij te interficient me et te reser-
uabunt. Genesis. xij.

Volens dyna filias regicinis videre
ipsa visa corrupta fuit. Gen. xxxiij.

Judas vidit thamar in bivio et cum
ea peccauit. Genesis. xxxviii.

Vidit dauid de salario bethsabee se
lauante ex aduerso quam tulit et por-
tauit virum eius occidit. ij. Regum. xj.

Cum intrasset iudith in conspectu
holc fermis statim captus est in oculis
suis. Judith. r.

Unde ibidem sandalia eius rapue-
runt oculos illius et pulchritudo il-
lius captiuam fecit animam eius.

Viderunt duo senes susannam se quoti-
die lauante et certum intrante et de-
ambulante et exarserunt in concu-
piscencia eius. Danielis. xiiij.

De bellis et gueris.

Abraham cum paucis socijs
quatuor reges debellauit et
loth nepotem suum libera-
uit. Genesis. xiiij.

Nota quod in bello iusto non tenetur